

KISFALUDY SÁNDOR
(Sümege, 1772–Sümege, 1844)

A BOLDOG SZERELEM

35. Dal

A bereknek gyors kaszási
Már utolsót vágának;
Az árnyékok óriási
Hosszúságra nyúlnak;
Mink ott járánk, meg-megállánk
A rét magas fűvében;
S hogy a bürűn általszállánk
A folyamnak mentében,
A vízbe letekintettünk,
És alattunk és felettünk
És bennünk is a menny volt,
S szívünkben szent tűz lángolt.

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY
(Debrecen, 1773–Debrecen, 1805)

A REMÉNYHEZ

Földiekkel játszó
Égi tűnemény,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak Remény!
Kit teremt magának
A boldogtalan,
S mint védangyalának,
Bókol úntalan.
Síma száddal mit kecsegtetsz?
Mért nevetsz felém?
Kétes kedvet mért csepegtetsz
Még most is belém?
Csak maradj magadnak!
Biztatóm valál;
Hittem szép szavadnak:
Mégis megcsalál.

Kertem nárcisokkal
Végig ültetéd;
Csörgő patakokkal
Fáim éltetéd;
Rám ezer virággal
Szórtad a tavaszt
S égi boldogsággal
Fűszerezted azt.
Gondolatim minden reggel,
Mint a fürge méh,

Repkedtek a friss meleggel
Rózsáim felé.
Egy híjját esmértem
Örömmnek még:
Lilla szívét kértem;
S megadá az ég.

Jaj, de friss rózsáim
Elhervadtanak;
Forrásim, zöld fáim
Kiszáradtanak;
Tavaszom, vígságom
Téli búra vált;
Régi jó világom
Méltatlanra szállt.
Óh! csak Lillát hagytad volna
Csak magát nekem:
Most panaszra nem hajolna
Gyászos énekem.
Karja közt a búkat
Elfelejténém,
S a gyöngykoszorúkat
Nem irigyleném.

Hagyj el, óh Reménység!
Hagyj el engemet;
Mert ez a keménység
Úgyis eltemet.
Érzem: e kétségbe
Volt erőm elhagy,
Fáradt lelkem égbe,
Testem földbe vágy.

Nékem már a rét hímetlen,
A mező kisült,
A zengő liget kietlen,
A nap éjre dült.
Bájos lágy trillák!
Tarka képzetek!
Kedv! Remények! Lillák!
Isten véletek!

BERZSENYI DÁNIEL

(Hetye [Egyházashetye], 1776–Nikla, 1836)

LEVÉLTÖREDÉK BARÁTNÉMHOZ

Ne kérdezd, barátném! mint töltöm időmet,
S távolléted alatt kedvem miben lelem!
Tudod, elvesztettem édes enyelgőmet,
Tudod, magam vagyok, mert te nem vagy velem.

Lefestem szüretem estvélyi óráit,
Ha már cselédimet nyugodni eresztem,
És csak alig hallom a vígság lármáit,
Agg diófám alatt tüzetem gerjesztem.

Leplembe burkolva könyökemre dülök,
Kanócom pislogó lángjait szemlélem,
A képzelet égi álmába merülök,
S egy szebb lelki világ szent óráit élem.

Az őszibogárnak busongó hangjai
Felköltik lelkemnek minden érzéseit,
S az emlékezetnek repdező szárnyai
Visszahozzák éltem eltűnt örömeit.

Életem képe ez. - Már elestvélyedtem,
Béborúlt az élet vidám álorcája!
Még két mulatótárs van ébren mellettem:
A szelíd szerelem hamvadó szikrája
S bús melancholiám szomorgó nótája.

VITKOVICS MIHÁLY
(Eger, 1778–Pest, 1829)

PIRONGATOL...

Pirongatol, édesanyám,
Mért néznek a legények rám:
Azért néznek, mert szemük van,
Szép a legény, ha csintalan.

Pirongatol, édesanyám,
A kedvesem mért jár hozzám:
Azért jár, mert szeret engem,
Szeret, véle ha enyelgem.

Pirongatol, édesanyám,
Mért csókol engem a rózsám:
Azért csókol, mert kívánja,
Hogy én legyek a mátkája.

Pirongatol, édesanyám,
Miért ölel engem rózsám:
Azért biz azt, édesanyám,
Mert kenddel is úgy tett apám.

SZEMERE PÁL
(Pécel, 1785–Pécel, 1861)

BOLDOG PÁR

Egy titkos ah felém s egy elpirúlat,
Arc , bájos, mint a legszebb reggelé,
Egy liljom melly s egy pillantás belé –
Elszédülék; s szívem lángokra gyúladt.

Te vagy! kiáltok; s a merész indulat
Kiterjesztett karokkal vitt felé.
Láng lángomat, csókom csók érdelé;
S a boldog pár egymás ölében múlat.

„Enyém, enyém vagy, kit kerestelek!
Tiéd e csók, szerelmem áldozatja,
E lélek, e szív, mindenem velek!”

S míg így rebeg, s hév szomjam oltogatja,
Elsüllyed elmém minden gondolatja,
Velőm lobog, de szókat nem lelek...

KISFALUDY KÁROLY
(Tét, 1788–Pest, 1830)

SÁRGA LEVÉL...

Sárga levél, sárga levél,
Bús utamra miért estél?
„Azért estem, mert nincs ágam,
Nincs, ami tart, nincs világom.”

Hej, nekem is az a sorsom,
Hideg a föld, fázva járom.
Van hazám, de nincsen benne
Egy kis hajlék, mely fölvenne.

Harmat, harmat, hol termettél?
Bús szememre miért estél?
„Azért estem a felhőbül,
Mert víg napom már nem derül.”

Rezgő harmat, te könnyé válsz,
Szememben jó forrást találsz.
Leszállt nekem is szép napom,
Szegény magyar, azt siratom.

Fülemile, te kis madár!
Szép dalod mért nem zenged már?
„Azért nem zengem dalomat,
Mert elvesztém hív páromat.”

Hej fülmile, te kis madár!
Elnémulok én is immár.
Mért mondanám keservemet,
Ha nincs szív, mely ért engemet.

UNGVÁRNÉMETI TÓTH LÁSZLÓ
(Kistokaj, 1788–Bécs, 1820)

RONDÓ

Őtet szerettem én, a szép Ninát,
S hűséget esküdtem bájos kezére:
Míg verne szívem, míg pezsegne vére,
Ő lenne, nem sors, életem vezére.

El sem szakaszta tőle semmi gát;
Sőt bár reményem mindeddig nem ére,
Munkával is kívánt nyugvó helyére,
Fogadtam újra istenném övére:
Őtet szeretném én, a szép Ninát.

Állott szavam s meghallgatá Küthére:
Mert bár kevély én, s bár ő nagyra lát,
Elég hitemnek most is annyi bére:
Őtet szeretném, őt, a szép Ninát.

KÖLCSEY FERENC
(Sződemeter, 1790–Cseke, 1838)

MINDEN ÓRÁM...

Minden órám csüggesztő magányom
Néma csendén búnak szentelem,
Rajtad elmém, ah, törődve hányom
S könyim árját issza kebelem.
Merre, merre tűntök hű szerelmek,
Melyek láncolatok szívemet?
Ha fogjátok forró szenvedelmek
Elborítani lángként éltemet?

Most is karján fényes Ideálnak
Még magasan rengnek álmaim,
Ah, de tündérvárán nem találnak
Méltó tárgyat többé lángjaim.
Fanni, Fanni, mint zefír utánad
Sóhajtásim szállnak untalan,
Szűnj meg egyszer, lélekvesztő bánat!
Szív, mért ingerlődöl hasztalan?

Zengtem égi dalt: mint alkonyában
Philoméla kertem bokrain,
S mind hiában folytak, mind hiában
Bájos hangok lantom húrjain.
Csillagokra fel remegve sirtam,
S fényektől nem jött vígasztalás;
Berkén Echót fájdalomra bírtam,
S jajgatásnak szólt csak jajgatás.

Isten hozzád, eltűnt rózsapálya,
Isten hozzád, elsírt nyugalom!
Képed lelkem többé nem találja,
Dúló vészként zúg a fájdalom.
S bár a kor, borítva fátyolával,
Tőle messzebb, messzebb elvezet,
Rám világít lobbanó fáklyával
S visszavonz a bús Emlékezet.

S ah reményem mindegyik virága
Újra fonnyad szellemkebelén,
Újra sűlyed a szív boldogsága,
S régi sebben újra vérzem én!
S míg a gyötremnek visszérzése
Százszorozva tépi lelkemet:
Képzetemnek vészhozó lengése
Gyújt és kínos álmokkal temet.

Szállj homályba, s hunyj el fátyolodnak
Éjjelében, bús Emlékezet!
Álmaid ha lassan alkonyodnak,
Nyugalom tán nyújt még hű kezet.
Nyájas arcod visszasúgárzása
Enyhe fény a boldog napjain;
Nékem, ah, csak Léthe áradása
Hoz segédet kínom lángjain!

KATONA JÓZSEF

(Kecskemét, 1791–Kecskemét, 1830)

VÁGY

Hol vagy, fennrepeső szép pillangója velőmnek,
mely még egy Pegazus szárnyait is nevetéd?
Ó, hol vagy keccsel teljes szilaj indulatimnak
hasztalan izzadozó mennyei Tantalusa?
Nemde világok – idők – nyúlnak heverészve tömötten
a cél közt s közted? vak here-vágyakodás!
Gyermeki bábok után kacsalódó képezet! egykor
csillagokat sietél egybeölelni – mi lett?
Dölyfös kedvesnek csak az egy mosolyogva kiejtett
nem szava feltátott sírodig elkanyarít.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

(Pusztanyék [Kápolnásnyék], 1800–Pest, 1855)

A MERENGŐHÖZ

Laurának

Hová merült el szép szemed világa?
Mi az, mit kétes távolban keres?
Talán a múlt idők setét virága,
Min a csalódás könnye rengedez?
Tán a jövőnek holdas fátyolában
Ijesztő képek réme jár feléd,
S nem bízhatol sorsodnak jóslatában,
Mert egyszer azt csalúton kereséd?
Nézd a világot: annyi milliója,
S köztük valódi boldog oly kevés.
Ábrándozás az élet megrontója,
Mely, kancsalúl, festett egekbe néz.
Mi az, mi embert boldoggá tehetne?
Kincs? hír? gyönyör? Legyen bár mint özőn,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm.
Kinek virág kell, nem hord rózsaberket;
A látni vágyó napba nem tekint;
Kéjt vesz, ki sok kéjt szórakozva kerget:
Csak a szerénynek nem hoz vágya kint.
Ki szívben jó, ki lélekben nemes volt,
Ki életszomját el nem égeté,
Kit gög, mohó vágy s fény el nem varázsolt,
Földön honát csak olyan lelheté.
Ne nézz, ne nézz hát vágyaid távolába:
Egész világ nem a mi birtokunk;

Amennyit a szív felfoghat magába,
Sajátunknak csak annyit mondhatunk.
Múlt és jövő nagy tenger egy kebelnek,
Mégférhetetlen oly kicsin tanyán;
Hullámin holt fény s ködvarak lebegnek,
Zajától felrémül a szívmagány.
Ha van mihez bizhatnod a jelenben,
Ha van mit érezz, gondolj és szeress,
Maradj az élvvel kínáló közelben,
S tán szebb, de csalfább távot ne keress,
A birhatót ne add el álompénzen,
Melyet kezedbe hasztalan szorítsz:
Várt üdvöd kincse bánat ára lészen,
Ha kart hizelgő ábrándokra nyitsz.
Hozd, oh hozd vissza szép szemed világát;
Úgy térjen az meg, mint elszállt madár,
Mely visszajő, ha meglelé zöld ágát,
Egész erdő viránya csalja bár.
Maradj közöttünk ifju szemeiddel,
Barátod arcán hozd fel a derűt:
Ha napja lettél, szép delét ne vedd el,
Ne adj helyette bánatot, könyűt.

CZUCZOR GERGELY
(Andód, 1800–Pest, 1866)

FONÓHÁZI DAL

Fel, leányok, paripára,
Ki guzsalyra, ki rokkára,
Hajja ha, hajja ha!
A legénynek nincs itt helye,
Ott a szurdék, bújjék bele,
Hahaha ha, hahaha ha!

Ne kíméljük ujjainkat,
Pödörjük meg fonalunkat,
Hajja ha, hajja ha!
Ha a legény nem hagy békét,
Sodorjuk be az üstökét,
Hahaha ha, hahaha ha!

Akinek van szeretője,
Fonjon neki jegykendőre,
Hajja ha, hajja ha!
Ki mátkáját nem szereti,
Kosárruhát fonjon neki,
Hahaha ha, hahaha ha!

Pislog a mécs sarokban,
Alig látni, oly sötét van,
Hajja ha, hajja ha!
Amely legény hamvát veszi,
Holnap csókot adjunk neki,
Hahaha ha, hahaha ha!

Fehér csepű, barna csepű,
A kis leány hamis szemű,
Hajja ha, hajja ha!
És a legény kész trombita,
Úgy hortyog az istenadta,
Hahaha ha, hahaha ha!

Menjünk haza, menjünk tehát,
Fonótársak, jó éjszakát,
Hajja ha, hajja ha!
S a szurdékban alvó legényt,
Isten nyugosztalja szegényt,
Hahaha ha, hahaha ha!

BAJZA JÓZSEF
(Szücsi, 1804–Pest, 1858)

EMMA

Volnék bár hegyeken lebegő szél, messze röpnék,
Messze, hol érzelmim kínja nem érne utol.
Volnék bérci patak, lerohannék sziklatetőkről,
S eltűnném a nagy tengerek árja közé.
Lomb vagyok, a szerelem szép fáján hervadozó lomb,
Mellyet hűtlenség játszi fuvalma letört.
Míg lebeg a hegyi szél s lezuhog vígan patak árja,
Száradok én; a bú lassu halállal emészt.

GARAY JÁNOS
(Szekszárd, 1812–Pest, 1853)

EGY ISMERETLEN SZÉPHEZ

Sugár, de teljes
A termeted,
Kis pille hordja
Lépésedet.

Hajad selyemből
Sötét bogár,
Elbontakozva
Egy tengerár.

Cseresznye-szácskád
Legszebb bibor,
Kedves magadka
Élet-vidor.

S mégis szemedben
Ábránd is ég,
Nem nap, nem is hold, –
Egész egy ég.

Mindenben az vagy,
Ó bájalak,
Kit álmaimban
Óhajtalak.

S ó, hogyha ajkad
Ezüst szaván

A szép magyar szót
Hallanám.

Ha tűz-szemedben
Lelked ragyog:
Ó hölgy, örökre
Rabod vagyok.

EÖTVÖS JÓZSEF
(Buda, 1813–Pest, 1871)

SZÖRNYEN SZÉP

Miként Vezuv virágtakart tövében
Megrázva, most egyszerre ingadoz,
S tetőjén láng kitör s szilárd dühében
A bájvirányon széjjeláradoz:
Ekképp remegsz te is, ha részegülve
Merész karom erősen átfogott,
S a szenvedély, mint láva, elterülve,
Arcod felett pirosan elfutott.

S miként a tenger kél, erős karával
Ha szélvész átkarolta árjait,
S a sziklafalra csap hullámzatával,
S fehér tajtékkal önti partjait:
Ekképp emelkedik melled dagadva,
Szélvész-hatalmú érzeményivel,
Míg végre könnyű leplén áthaladva,
Mint hab kiárad a fehér kebel.

S Vezuv ha áll lángoknak bíborában;
Ha tenger kél, mert szélvész fölveré;
Bár térdre hull a nép bámulatában,
Gyönyörrel néz a szép szörnyek felé:
Így nézek én reád, ha szenvedélyek
Átdúlják lelkedet; ha veszni kell,
Mit bánom én! oly szépek a veszélyek,
Gyönyör között ha veszhet e kebel.